

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 23 stycznia 1935 r.

1209.—

T r e ś ć n u m e r u:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

1. Prasa litewska o stosunku Polski do paktu wschodniego.—

I. 1.

K r o n i k a .

2. Dzień zbliżenia lit.—łotewskiego w Rydze.—
 3. Sukces śpiewaczki polskiej w Kownie.—
 4. Literat holenderski o Wilnie.—
 5. Odczyt czeski o opiece społecznej w Litwie.—
 6. Dokoła konferencji Bałtyckiej Ententy Prasowej.—
 7. Prasa duńska o akcji hitlerowców w Kłajpedzie.—

" "
 " 2.
 " "
 " "
 " "
 " "

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

8. Rozporządzenie komendanta Kowna w sprawie pisowni nazwisk i nazw miejscowości.—
 9. Zakaz pożyczania pieniędzy u podwładnych urzędników.—
 10. Wizyta wyższych urzędników litewskich w Rydze.—

III. "
 " "
 " "

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

11. Sprawa przepisów prasowych.—

IV. "

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

12. Obchód 12-tej rocznicy wyzwolenia Kłajpedy w uniwersytecie kowieńskim.—
 13. Wznowienie procesu hitlerowców.—
 14. Sprawa współpracy Dyrektorjatu z Volkspartei.—
 15. Używanie lokali szkolnych na cele organizacyj.—

VII. "
 " "
 " "
 " "

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Prasa litewska o stosunku Polski do paktu wschodniego.

"Rytas" Nr.17 z 21.I.1935 r. Artykuł dr.Pakalniszkisa p.t.

"Pakt wschodni odżywa". Streszczenie:

Prestige Hitlera, który się w ostatnich czasach mocno zachwiał, teraz znów się podniósł wskutek wyniku głosowania w Saarze. Z przemówienia Hitlera, wygłoszonego przez radio w dniu ogłoszenia wyników wyborów w Saarze, można wywnioskować, że odtąd Niemcy zaczną regulować swe stosunki z sąsiadami. Żadnych terytorjalnych żądań w stosunku do Francji Niemcy nie mają już wysuwać. Ostatni sukces w Saarze ma rozpocząć pacyfikację Europy.

Jednak takie fakty, jak wystąpienie z Ligi Narodów, konferencje rozbrojeniowe, akcja w Austrii, na obszarze Kłajpedy, intensywne zbrojenia i t.d. przeczą pokojowym słowom. Nic dziwnego przeto, że francuski premier oświadczył, iż ogół francuski zbyt często doznał zawodów i przypisuje obecnie więcej znaczenia czynom niż słowom. Jeżeli chodzi o ideę paktu wschodniego, wypływa ona ponownie na widownię. Świadczy o tem m.in. fakt, że dzięki akcji dyplomatycznej między Paryżem i Warszawą udało się przezwyciężyć wątpliwości wysuwane przez Warszawę w stosunku do paktu. Warszawa udzieliła swej zasadniczej zgody na pakt wschodni z zastrzeżeniem, że ostateczny tekst tego paktu będzie przez nią przedtem rozpatrzony i że do paktu przyłączą się również Niemcy.

Skoro Polacy zgodnie z umową koordynują swą politykę z Berlinem, należy sądzić, iż wyrażając swą zgodę na pakt, poinformowali o tem poprzednio Berlin, gdzie nie znaleźli zbyt wielkich niedających się przezwyciężyć przeszkód. Wychodzi więc na to, że Berlin również zmienił nieco swe pierwotne stanowisko w sprawie paktu wschodniego.

Tak więc akcja polityczno-dyplomatyczna się ożywiła. Kwestja paktu wschodniego znowu została poruszona. Można oczekiwać mocnej akcji dyplomatycznej w Europie Wschodniej i zmiany ogólnej sytuacji politycznej w tej części Europy. Żywa akcja i śmiała inicjatywa jest przeto konieczna również w polityce zagranicznej Litwy, by przypadkiem zmiana istniejącej sytuacji nie była dla Litwy szkodliwa.

"Ostsee-Beobachter" Nr.16 z 20.I.1935 r. Art.p.t."Pakt Wschodni a Polska". Streszczenie:

Po decyzji w sprawie Saary punkt ciężkości polityki europejskiej przeniósł się do Genewy, gdzie obecnie tak ważna dla wszystkich krajów bałtyckich sprawa paktu wschodniego znowu się wyłoniła. Z Genewy rozlegają się pesymistyczne głosy, iż Polska utrzyma swe negatywne stanowisko względem paktu. Nie wiadomo, jak długo będzie jeszcze polska polityka zagraniczna uprawiać będzie lawirowanie i zwlekanie w obliczu wzrastającego braku zaufania ze strony pokójowo nastrojonych narodów europejskich. Polska potrzebuje obecnie sukcesów polityki zagranicznej, a nie ociążania się, które łatwo może dla niej stać się fatalne. Kraje bałtyckie wyzwoliły się już spod wpływów Warszawy, zaś kraje skandynawskie nie dadzą się bodaj wciągnąć w żadne awanturnicze kombinacje, które ich neutralność mogłyby postawić pod znakiem zapytania.

Tragizm polskiej polityki zagranicznej i polityki polskiej wogóle polega na bawieniu się w wielkie mocarstwa, co stwarza Polsce wciąż nowych wrogów.

Państwom bałtyckim, zainteresowanym w pierwszym rzędzie w dojściu do skutku paktu wschodniego pozostaje przyspieszone ukształtowanie Ententy Bałtyckiej i porozumienie z państwami, które są zainteresowane w niepodległości krajów bałtyckich.

K r o n i k a .

Dzień z bliznienia lit. - łotewskiego w Rydze. "Liet.Aidas" Nr.17 /I.1935/: Związek Nauczycieli Historji Łotwy i T-stwo Jedności Lit.-Łotewskiej 20 stycznia zorganizowały w Rydze dzień zbliżenia obu narodów. Wśród zaproszonych gości znajdował się rektor uniwersytetu ryskiego prof.Aukszaps, poseł litewski Vileiszys, prof.Jonynas, gen.sekretarz M-stwa Oświaty Masilunas i inni. Prof.Jonynas wygłosił dłuższy odczyt, w którym zapoznał uczestników uroczystości z historją Litwy z XIII-go wieku. Gen.sekretarz Masilunas wygłosił referat o oświacie na Litwie. Na zakończenie chór T-stwa wykonał kilka pieśni litewskich i łotewskich.

Sukces śpiewaczki polskiej w Kownie.
/I.1935/:21 stycznia odbył się w przepełnionej sali Teatru Państw. w Kownie występ p.Ewy Bandrowskiej-Turskiej. Śpiewała ona w jęz. włoskim i francuskim oraz wykonała jedną piosenkę po polsku i jedną po litewsku. Podczas bisowania pieśni polskiej z galerji padł pojedynczy gwizd. Na gwizd ten sala zareagowała powstaniem z miejsc i oklaskami niesłychanie entuzjastycznymi. Artystka otrzymała mnóstwo kwiatów.P.Bandrowska-Turska miała jeszcze wystąpić 2 razy w Operze Państwowej.Jak dowiadujemy się, w dn.22 qdmówiono zezwolenia na te występy,wobec czego p.Bandrowska natychmiast wyjechała z Kowna.

Literat holenderski o Wilnie.
Nr.17 /I.1935/:We wrześniu 1934 r. bawił w Litwie jeden z młodych literatów holenderskich A.Den Doolard. Podczas pobytu w Litwie odbył on dłuższe rozmowy z pracownikami Biura Prasowego M.S.Zagr., zwiedził Kowno i okolice, jak również Kłajpedę, zaś po powrocie do Holandji zamieścił w największym piśmie holenderskiem "Ochtenlad Algemeen Handelsblad" długi artykuł p.t."O stolicy, która nie jest stolicą. Dlaczego Litwa się smuci. Wilno - świętość narodowa".W artykule opisana jest cała historia zagarnięcia Wilna.

Ten sam literat holenderski zamieścił drugi artykuł o Litwie w miesięczniku holenderskim "De Nieuve Gemeenschap".-
Odczyt czeski o opiece społecznej w Litwie.
"Liet.Aidas" Nr.17 /I.1935/:Czechosłowackie M-stwo Opieki Społecznej zorganizowało w Radjo Praskiem odczyt redaktora pisma "Prawo Lidu", który mówił o ustawodawstwie społecznem w Litwie. Odczyt odbył się 20 stycznia.-

Dokoła konferencji Bałtyckiej Ententy Prasowej.
"Liet.Aidas" Nr.17 /I.1935/:Opracowany już został program konferencji Bałtyckiej Ententy Prasowej, która ma się odbyć w dniach najbliższych. Litewski minister Spraw Zagr.Lo-zoraitis ma dokonać otwarcia tej konferencji.-

Prasa duńska o akcji hitlerowców w Kłajpedzie.
"Liet.Aidas" Nr.17 /I.1935/:Prasa duńska, zwłaszcza w Schleswigu poświęca dłuższe artykuły akcji hitlerowskiej w Kłajpedzie, wyrażając przytem swe oburzenie i porównując metody stosowane w Kłajpedzie z metodami hitlerowców w Schleswigu.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Rozporządzenie komendanta Kowna w sprawie pisowni nazwisk i nazw miejscowości.
"Liet.Aidas" Nr.17 /I.1935/:Komendant m.Kowna płk Saladzius wydał rozporządzenie, w którym podkreślił, iż używanie przez niektóre pisma litewskie i firmy handlowe zniekształconych przez różnych okupantów nazw miejscowości w Litwie, nazw ulic i nazwisk litewskich drażni litewskie uczucie patriotyczne. W związku z tem rozporządzenie nakazuje, by we wszystkich wydawnictwach prasowych,ogłoszeniach, etykietach i publicznych napisach litewskie nazwy miejscowości, nazwy ulic i nazwiska pisane były tak, jak się ich używa oficjalnie w jęz.litewskim. Wykroczenie będzie karane konfiskatą danego pisma oraz karą przewidzianą w ustawie o ochronie Państwa.-

Zakaz pożyczania pieniędzy u podwładnych urzędników.
Radjo Kowieńskie /z 23.I.1935/:M-stwo Komunikacji wydało ostatnio rozporządzenie, które zakazuje wyższym urzędnikom pożyczania od podwładnych sobie pracowników lub prosić o żyrowanie weksli, co dotychczas było szeroko praktykowane.-
Wizyta wyższych urzędników litewskich w Rydze.
Prasa kowieńska /z 21.I.1935/:Elta donosi z Rygi, że obecnie bawią tam sekretarz generalny M-stwa Oświaty p. Masilunas i dyrektor D-tu Kultury p.Juszka. Zapoznają się oni z łotewskimi instytucjami oświatowymi i prowadzą układy z organami władz łotewskich w sprawie współpracy obu narodów w dziedzinie sztuki i kultury.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

Sprawa przepisów prasowych.
/I.1935/:Mimo zniesienia cenzury wojennej trwa ona faktycznie w dalszym ciągu w postaci obowiązujących przepisów prasowych. Przepisy te zakazują

W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone. W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone.

W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone. W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WNETRZNEJ

W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone. W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone.

IV. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ

W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone. W tym celu należało przede wszystkim zrehabilitować dotychczasową ocenę działalności państwa polskiego, co miało służyć jednemu z celów politycznych, jakim było odwrócenie uwagi opinii publicznej od trudnych warunków społecznych i gospodarczych, na które państwo polskie było narażone.

publikowania w prasie: 1/wiadomości mogących szkodzić bezpieczeństwu państwa i armji, 2/artykułów lub ilustracji podlegających jednej części ludności przeciwko drugiej, nawołujących do nieposłuszeństwa względem rozkazów władz, obrażających uczucia religijne lub obyczajność publiczną, jak też znieważających przedstawicieli władz, 3/wiadomości zmyślonych, tendencyjnych lub wypaczonych o działalności urzędów państwowych, 4/wiadomości, mogących zaszkodzić spokojowi publicznemu /rozkaz Nr.13/ oraz 5/wiadomości zmyślonych, tendencyjnych lub wypaczonych, 6/rysunków i artykułów, mogących zaszkodzić wojskowemu, politycznemu lub gospodarczemu sprawom państwa, obrażających uczucia patriotyczne lub poniżających autorytet władz, 7/wiadomości o wojsku i innych siłach zbrojnych państwa bez zezwolenia ich dowództwa, 8/tendencyjnych opisów przestępstw i fotografii przestępców, 9/danych dochodzenia i rewizji bez zezwolenia, 10/wiadomości o sprawach sądowych, rozpatrywanych przy drzwiach zamkniętych, 11/wiadomości i przemówień mogących zaszkodzić interesom państwa /rozkaz Nr.15/.

Z drugiej strony w myśl tych samych przepisów redaktorzy wydawnictw periodycznych obowiązani są zamieszczać w odpowiednim miejscu swych wydawnictw przemówienia, wygłoszone publicznie przez członków rządu oraz komunikaty lub sprostowania urzędów państwowych tak, jak je podano, bez żadnych uwag lub dopisków.

W dalszym ciągu przepisy te zobowiązują kierowników lub właścicieli drukarni do przedstawienia komendantowi przed wypuszczeniem wydawnictw z drukarni 3 egzemplarzy każdego wydawnictwa jednorazowego lub periodycznego.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

O b c h ó d 12 - t e j r o c z n i c y w y z w o l e n i a K ł a j p e d y w u n i w e r s y t e c i e k o w i e ŋ s k i m. "Liet.Aidas" Nr.17 /I.1935/:20 stycznia w uniwersytecie kowieńskim odbył się z inicjatywy T-wa Studentów Litwinów "Mała Litwa" obchód 12-lecia przyłączenia Kłajpedy do Litwy. Podczas obchodu wygłosili przemówienia minister Sprawiedliwości Szyling, rektor prof.Römer, dr.Gaigalaitis, i inni. Minister Szyling oświadczył w swym przemówieniu, iż przed 700-set laty pomiędzy Niemnem a Wisłą nie było ani jednego Niemca. Dopiero zalew krzyżacki zdecydował o przegranej przez Prusów walce. Jeżeli chodzi o obszar Kłajpedy, o przyłączeniu jego do Litwy zadecydowała mocna wola litewska i ultimatum litewskich sił zbrojnych. Własna wola jest bowiem pierwszym czynnikiem sukcesów. Istnieją dzisiaj złe moce, które grożą ujarzmieniem obszaru Kłajpedy. Dzisiaj jednak walka z niemi jest łatwiejsza, gdyż świat już dobrze wie, czym jest Litwa i do czego dąży. Polska cały czas starała się przekonać świat, iż Litwa nie jest samodzielna, iż polityka jej jest pod wpływem niemieckim, lecz dzisiaj ta legenda jest obalona. Nikt już jej w Europie nie wierzy. Dzisiaj Polska sama znalazła się w izolacji powodu swych niezrozumiałych posunięć i polityki. Dzisiaj przed Litwą stoją szeroko otworem drzwi do największych centrów politycznych. Międzynarodowa sytuacja Litwy jest dziś bez porównania mocniejsza, niż przed rokiem, nie mówiąc już o dalszej przeszłości. Jednak wróg umie zmieniać oręż. Dziś próbuje wdrzeć się do wnętrza kraju, zdemoralizować świadomość narodu i zasiał niepokój. Trzeba z tem walczyć, gdyż wygra tylko ten naród, który zdoła rozwinąć aktywność i utrzymać całkowitą jedność. W tym kierunku muszą Litwini się wychowywać, by utrzymać wybrzeże i ułatwić los swych braci po tamtej stronie Niemna i w Wileńszczyźnie.

Prof.Römer wygłosił odczyt o Litwie w problemie bałtyckim. Prof.Römer czynił ostre zarzuty pod adresem Polski, która burzy teren solidarności krajów bałtyckich. Polska jest "Hinterlandem" krajów bałtyckich z wielkimi wadami. Metodę solidarności bałtyckiej zastąpiła Polska gwałtem w stosunku do Litwy. Polska nie rozumie, że atak na Kłajpedę jest też atakiem na Pomorze. Kłajpeda stanowi klucz Drang nach Osten, zaś strata Kłajpedy byłaby jednocześnie ciosem dla Pomorza. Broniąc Kłajpedy Litwa broni również zachodniej Polski i krajów bałtyckich. Tymczasem Polska utrudnia jedynie obronę, projektując różne Freistaaty, podszczuwając Łotyszów i Estończyków przeciwko Litwie i kumając się z narodowymi socjalistami.

Litwa stanowi historyczny, centralny czynnik polityki bałtyckiej. Jednak sojusz Litwy z Polską wciągnąłby Litwę w polityczne

rzucanie się na wszystkie strony. Litwa utraciłaby jasność i samodzielną swą politykę. Pozostaje przeto metoda konsolidacji krajów bałtyckich. Stworzono już Ententę Bałtycką. Jest to jutrenka renesansu Bałtyki. Nie przypada ona do gustu Niemcom i Polsce. Jednak Ententa nie jest skierowana przeciwko tym państwom. Ma ona charakter defenzywny.

Zdaniem prof.Römera, o ile Prusy będą przednią placówką Drang nach Osten, o tyle pomiędzy Pomorzem polskim a wybrzeżem bałtyckim będą ścisłe więzy. Z tego względu Polska powinna blok bałtycki popierać. Jednak dla solidarności między krajami bałtyckimi a Polską trzeba sprawiedliwego rozwiązania kwestji wileńskiej. Litwa jest wyraźnie krajem bałtyckim i nie może orjentować się w innym kierunku. Los Litwy jest losem Bałtyki. Morze Bałtyckie stanowi nie tylko okno na świat, lecz samo jest światem dla Litwinów. Litwa pragnie żyć, a Kłajpeda stanowi dla Litwy właśnie wybitną gwarancję życia.

Po prof.Römerze przemawiał dr.Gaigalaitis. Dawał on przykłady zgodnej działalności niemieckiej na obszarze Kłajpedy, zwłaszcza w szkolnictwie i Kościele. Naogół jednak w ostatnich czasach sytuacja w Kłajpedzie znacznie się polepszyła mimo, iż stan gospodarczy pozostaje w dalszym ciągu ciężki. Eksport do Niemiec jest niemożliwy, gdyż Niemcy pragną wzamian importować germanizację.

Dr.Gaigalaitis nazwał przyłączenie obszaru Kłajpedy do Litwy monumentem historii litewskiej. Dzień 15 stycznia jest również dośmieszający, jak bitwa pod Grunwaldem. Drugim takim sukcesem będzie odzyskanie przez Litwę Wilno i szczytów.

Odczyt swój zakończył dr.Gaigalaitis oświadczeniem, iż Litwini muszą przysiąc, że nie dadzą sobie wydrzeć ani jednej piędy swej ziemi.

W z n o w i e n i e p r o c e s u h i t l e r o w c ó w .Prasa kowieńska /z 21.I.1935/:21 stycznia wznowiony został proces hitlerowców w Kownie. Odbywało się w dalszym ciągu przesłuchiwanie świadków.

S p r a w a w s p ó ł p r a c y D y r e k t o r j a t u z V o l k s p a r t e i .Prasa kowieńska /z 21.I.1935/:Prezes Dyrektorjatu Kraju Kłajpedzkiego Bruvelaitis oświadczył w rozmowie z przedstawicielem Elty, że czynił i nadal czyni wszelkie wysiłki w kierunku zjednoczenia w Dyrektorjacie przedstawicieli wszystkich sfer. Ten cel został już przezeń prawie osiągnięty.

W Dyrektorjacie pozostało do obsadzenia stanowisko dla przedstawiciela Volkspartei. Przeto gotów on jest przy pierwszej sposobności podjąć rokowania z tem stronnictwem w sprawie uzupełnienia składu Dyrektorjatu również jego przedstawicielem.

U z y w a n i e l o k a l i s z k o l n y c h n a c e l e o r g a n i z a c y j .Prasa kowieńska /z 21.I.1935/:Elta donosi z Kłajpedy, że Dyrektorjat Kraju Kłajpedzkiego uchwalił zezwolić na korzystanie z lokali szkolnych wszystkim organizacjom, które pracują w duchu państwowym. Organizacje mogą korzystać z tych lokali dla urządzania zebrań, odczytów, kursów i t.p.

X

X

X

